

ע"פ 6861/16 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 6861/16

לפני: כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המערער: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 14.07.2016 בת"פ 29269-09-15 שניתן על ידי
כבוד השופטת ר' פרידמן פלדמן

תאריך הישיבה: ג' בשבט התשע"ז (30.1.2017)

בשם המערער: עו"ד מוחמד מחמוד

בשם המשיבה: עו"ד בת שבע אבגז
בשם שירות המבחן למבוגרים: גב' ברכה וייס
מתורגמן: מר עומר אל רחמאן עבד אל רחמאן

פסק-דין

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטת ר' פרידמן-פלדמן) מיום 14.7.2016 בת"פ 29269-09-15, אשר גזר על המערער 45 חודשי מאסר בפועל ומאסר מותנה לאחר שהורשע על פי הודאתו ובמסגרת הסדר טיעון בשתי עבירות של ניסיון חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); חמש עבירות של ניסיון תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות לפי סעיף 274(2)(3) בצירוף סעיף 25 לחוק ועבירה נוספת לפי סעיף 274(1)(2), בצירוף סעיף 25 לחוק; ארבע עבירות התפרעות לפי סעיף 152 לחוק; שלוש עבירות ייצור נשק לפי סעיף 144(ב) לחוק; שלוש עבירות של נשיאת והובלת נשק לפי סעיף 144(ב) לחוק; ועבירת הצתה לפי סעיף 448(א) רישא לחוק.

רקע עובדתי וגזר דינו של בית המשפט המחוזי

1. כתב האישום המקורי כלל תשעה אישומים אשר שלושה מהם (האישומים הרביעי, השישי והשמיני) נמחקו במסגרת הסדר הטיעון. האירועים שבהם הורשע המערער יפורטו להלן בתמצית: על פי האישום הראשון, במהלך מבצע "עמוד ענן" (שהתנהל בין הימים 14.11.2012-21.11.2012) החליטו המערער וצעירים אחרים בתאריך שאינו ידוע ליידות בקבוקי תבערה לעבר כוחות המשטרה וכוחות הביטחון בשכונת עיסוויה (להלן: השכונה). לשם כך הגיעו המערער והאחרים אל תחנת הדלק "דור אלון" (להלן: תחנת הדלק) שבכניסה הצפונית לשכונה והאחרים רכשו דלק שאותו מילאו בבקבוקים והכינו בקבוקי תבערה. המערער והאחרים יידו את בקבוקי התבערה לעבר הכוחות שעמדו בכניסה לשכונה בעת שבמקום נכחו כשישים צעירים רעולי פנים אשר יידו אף הם אבנים ובקבוקי תבערה לעבר הכוחות. המערער יידה בקבוק תבערה אחד ממרחק של כ-30 מטרים. באישום השני הואשם המערער כי בסמוך למבצע "עמוד ענן" בתאריך שאינו ידוע, החליטו המערער וצעירים אחרים ליידות "אבני תבערה" לעבר הכוחות שנכחו בקרבת מחנה צבאי בשכונה. אחד הצעירים הביא עמו בקבוק המכיל דלק והאחרים לקחו גרביים, מילאו בהן אבנים, קשרו את הגרביים בפתיל ברזל וטבלו אותן בדלק. המערער נכח בעת בהכנת "אבני התבערה" ולאחר מכן הוא והאחרים יידו אותן לעבר הכוחות בנוכחות כעשרה צעירים שהיו במקום. המערער יידה אבן תבערה שאותה הדליק במצית שלו. כתוצאה ממעשיו וממעשי האחרים נשרפה צמחייה במקום. באישום השלישי הואשם המערער בכך שבמועד סמוך ליום 31.3.2013 הוא ואחרים הלכו לתחנת הדלק, רכשו דלק שאותו מילאו בבקבוקים והכינו בקבוקי תבערה וכן בכך שהוא ואחרים יידו את בקבוקי התבערה וכן אבנים לעבר הכוחות שעמדו בכניסה הצפונית לשכונה ממרחק של כ-20 מטרים. לפי עובדות האישום החמישי, בתאריך שאינו ידוע בתחילת שנת 2013, הגיעו כוחות משטרה לערוך חיפוש בבית קרוב משפחה של המערער והמערער ביחד עם אדם אחר יידה לעברם אבנים. לפי עובדות האישום השביעי בתאריך שאינו ידוע במדויק במהלך מבצע "צוק איתן", שהתנהל בין הימים 8.7.2014-26.8.2014, המערער יידה ביחד עם אחר אבנים לעבר הכוחות שעמדו באזור הכניסה הצפונית לשכונה, ובאותה עת צעירים נוספים יידו אף הם אבנים ובקבוקי תבערה לעבר הכוחות. לפי עובדות האישום התשיעי בתאריך שאינו ידוע במהלך חודש דצמבר 2014 המערער ושני צעירים אחרים הגיעו לאזור מסגד הארבעים בשכונה, הצטרפו לצעירים נוספים שהיו במקום ויידו אבנים ובקבוקי תבערה לעבר הכוחות, והמערער ושני האחרים החלו אף הם ליידות אבנים לעבר הכוחות ממרחק של כ-50 מטרים.

בגין כל המעשים הללו הורשע המערער על פי הודאתו, כאמור, בעבירות המפורטות לעיל.

2. בתסקיר של שירות המבחן שהוגש בעניינו טרם גזירת הדין, צוין כי המערער בן 20.5 שנים, רווק, ללא תעודת בגרות שעבד כטבח קודם מעצרו. אשר למצבו המשפחתי צוין כי המערער מתגורר עם הוריו, כי הוא הבן השני מבין

חמישה אחים ומסייע בכלכלת המשפחה. עוד צוין כי אחד מאחיו עצור בשל מעורבות ביידוי אבנים וכן כי הוא היה מאורס אך עם מעצרו בוטלו האירוסין. כמו כן צוין בתסקיר כי אין למערער עבר פלילי וכי הוא לקח אחריות על מעשיו. המערער טען בפני שירות המבחן כי הוא הצטרף לארגון פת"ח בעקבות לחץ חברתי שהופעל עליו לצד תחושות קשות מנוכחות הכוחות בשכונה וממצבה הכלכלי הקשה של משפחתו. שירות המבחן העריך כי המערער פעל מתוך מניעים אידיאולוגיים ומתוך רצונו לחוש שייכות לקבוצה החברתית שעמה התרועע. עוד העריך שירות המבחן כי בעת שביצע את העבירות, המערער לא הפעיל שיקול דעת ביחס להשלכות של מעשיו, כי הוא היה מעורב בתכנון הפעילות העבריינית וכן כי הביע אמפטיה נמוכה באשר לפגיעתו האפשרית בכוחות וצער פורמלי גרידא על מעשיו. כמו כן העריך שירות המבחן כי רצונו לחוש תחושת שייכות לצד התנהגותו הנגררת ומאפייני גיל ההתבגרות (העבירות בוצעו בהיותו בן 16-18), הם שהביאוהו לביצוע המעשים. חרף גילו הצעיר, שירות המבחן סבר כי החזרתיות בביצוע העבירות, תפקידיו הפעילים בייצור הנשק, האמפטיה הנמוכה שהביע, תפיסותיו הלאומניות והצטרפותו לארגון עוין, כולם מעידים על רמת סיכון בינונית להישנות מעורבות בעבירות בעתיד וסיכון גבוה כי העבירות שיבוצעו יהיו חמורות. מטעמים אלו הציע שירות המבחן להטיל על המערער ענישה קונקרטיה מציבת גבולות.

3. בגזר דינו מיום 14.7.2016 עמד בית המשפט המחוזי על חומרת העבירות שביצע המערער, שהתפרסו על פני שנתיים ימים ואשר היה בהן כדי לסכן חיי אדם ולפגוע בביטחון המדינה. בית המשפט שקל לחומרה את חברותו של המערער בארגון הפת"ח ואת תכנון העבירות וביצוען מתוך מניעים אידיאולוגיים, בהדגישו כי חלק מן העבירות בוצעו בתקופות טעונות במיוחד בעת מבצע "עמוד ענן" ומבצע "צוק איתן". מאחר שאת רוב העבירות (אישומים 1-5) ביצע המערער בעודו קטין, לא נגזר עונשו בגין אישומים אלה לפי תיקון 113 לחוק, אך בית המשפט קבע כי גם לגביהם יש ליתן את הדעת לעקרונות הבניית הענישה וציין את העונש המקסימלי על העבירות שבהן הורשע המערער; את מדיניות הענישה הנוהגת; את פוטנציאל הנזק הגדול שבמעשיו; את ריבוי המעשים והמשתתפים שבאירועים ואת האידיאולוגיה שהניעה את ביצועם. מנגד ציין בית המשפט את העובדה שבפועל לא גרמו מעשי המערער נזק של ממש. בגין אישומים 7 ו-9 קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בטווח שבין 12 ל-30 חודשי מאסר ובקביעת העונש בתוך המתחם הביא בית המשפט בחשבון את ריבוי המעשים ואת חומרתם ומנגד את גילו הצעיר של המערער, את היעדרן של הרשעות קודמות, את הודאתו ואת נטילת האחריות על מעשיו.

בהינתן מכלול השיקולים אשר פורטו לעיל, גזר בית המשפט על המערער 45 חודשי מאסר בפועל וכן מאסר מותנה והטעים כי בעבירות מסוג זה קטינות אינה מהווה שיקול משמעותי לקולא מכיוון שבמקרים רבים מידי האבנים הם קטינים ולמרות זאת לגבי מרביתם אין מנוס מענישה מאחורי סורג ובריח לצורך הרתעתם והרתעת הרבים. בית המשפט הוסיף וציין עוד כי במקרה דנן המערער המשיך בביצוע עבירות של הפרת הסדר גם לאחר שבגר ועובדה זו מחזקת את המסקנה כי העבירות לא בוצעו בחוסר שיקול דעת הנובע מקטינותו, כי אם באופן מחושב וממניעים אידיאולוגיים.

מכאן הערער שלפנינו.

טענות הצדדים

4. המערער טוען כי בגזירת עונשו התעלם בית המשפט המחוזי מהעובדה שבעת ביצוע מרבית המעשים אשר פורטו באישומים נגדו הוא היה קטין, וכן מכך שלטענתו חלקו היחסי באירועים היה קטן, מעברו הנקי ומן העובדה שהוא הודה במיוחס לו ולקח אחריות על המעשים. כמו כן סבור המערער כי בית המשפט המחוזי היה צריך לקחת בחשבון את

העובדה שהאירועים התרחשו בשנים 2012-2014 וכי מאז הוא חדל מיוזמתו לקחת חלק בהפרות סדר. עוד טוען המערער כי גזר הדין חורג ממדיניות הענישה הנהוגה וכי בגזירת עונשו יישם בית המשפט המחוזי את מדיניות הענישה הנהוגת בעת האחרונה חרף העובדה שהעבירות בוצעו על ידו טרם שרף הענישה הוחמר. מטעמים אלו כולם סבור המערער כי יש להקל בעונשו.

5. המדינה מצידה סבורה כי העונש שהושת על המערער ראוי ואף ניתן היה להשית עליו עונש חמור יותר. המדינה טוענת כי יש לקחת בחשבון את חברותו של המערער בארגון הפת"ח ואת העובדה שהוא החל אמנם בביצוע העבירות בעודו כבן 16 שנים, אך המשיך לבצע עבירות דומות במהלך שנתיים ימים וגם בהיותו בגיר, ובהקשר זה מוסיפה המדינה כי לפי הפסיקה הנהוגת אין לייחס משקל רב להיותו של הנאשם קטין שכן מדובר בעבירות שבוצעו על רקע אידיאולוגי המבוצעות ברוב המקרים על ידי קטינים. כמו כן ובניגוד לטענות המערער, המדינה סבורה כי חלקו באירועים כלל לא היה מזערי וכי הוא נטל חלק פעיל בהכנת בקבוקי תבערה ובקשירת קשר בין המשתתפים בהפרות הסדר. בנוסף טוענת המדינה כי יש ליתן את הדעת לכך שהעבירות בוצעו בתקופות מתוחות במיוחד וכן לכך שתסקיר שירות המבחן שניתן בעניינו של המערער היה שלילי ובו העריך שירות המבחן כי הוא לקח אחריות פורמלית בלבד על מעשיו וכי רמת המסוכנות הנשקפת ממנו בינונית.

דין והכרעה

6. דין הערעור להידחות.

כפי שנפסק לא אחת ערכאת ערעור אינה מתערבת בעונשים שגזרה הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים בהם נפלה טעות מהותית בגזר הדין או במקום שהעונש שהוטל חורג מרמת הענישה המקובלת והראויה בנסיבות דומות (ראו למשל, ע"פ 1945/13 אחמד נ' מדינת ישראל, בפסקה 11 (5.10.2014)).

בית משפט זה נדרש לא אחת לחומרה הרבה הטמונה בביצוע עבירות על רקע לאומני בכלל, ובידוי בקבוקי תבערה בפרט. מעשים אלו שקולים לשימוש בנשק חם ומחייבים ענישה הולמת. זאת לצד מאפייניו הספציפיים של כל מקרה ומקרה והנסיבות האינדיבידואליות של כל נאשם ונאשם.

וכך נפסק לעניין זה באחת הפרשות:

למותר לציין את החומרה הרבה, את המסוכנות - סכנת נפשות פשוטו כמשמעו - ואת הצורך להרתיע את המשיבים ואחרים שכמותם. ההסלמה מדאיגה, ויש להעניש ביד קשה כדי לעשות לשירוש התופעה. ברי כי מדובר ברקע אידיאולוגי-לאומני-גזעני, והרי זה שיקול חשוב בשיקולי הענישה. יחד עם זאת, עודנו מדברים באנשים צעירים, גם אם אינם קטינים עוד, הרי שעתידים לפניהם, ובד בבד עם יד תקיפה, אין לסתום את הגולל על שיקולי שיקום והתחשבות בנסיבות אישיות (ע"פ 7517/15 מדינת ישראל נ' עביד, בפסקה 15 (9.3.2016)); ראו גם: ע"פ 6600/15 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 7 (13.3.2016); ע"פ 5371/14 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקאות 8-9 (16.9.2014); ע"פ 1777/11 פלוני נ' מדינת ישראל (2.6.2011); ע"פ 2206/16 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 10 (3.11.2016)).

אכן, המערער ביצע את רוב העבירות שבהן הורשע בהיותו קטין אך כבר הדגשנו לא אחת בהקשר זה כי הגם שקטין אינו כבגיר הוא "אינו חסין בפני הטלת עונש מאסר בפועל, גם לתקופה של שנים" במקרים המצדיקים זאת (ע"פ 4737/16 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקאות 3-4 (27.7.2016) (להלן: ע"פ 4737/16)). במקרה דנן, המערער ביצע שוב ושוב עבירות אלימות בנסיבות מחמירות כמתואר לעיל כלפי כוחות הבטחון וזאת מתוך מניעים לאומניים-אידיאולוגיים לאורך פרק זמן של כשנתיים ימים. הוא התמיד במעשיו אלה גם לאחר שהפך לבגיר תוך שהוא נוטל חלק פעיל בתכנון ובהכנת בקבוקי התבערה ו"אבני התבערה". לכך יש להוסיף את הערכת שירות המבחן לפיה החרטה שהביע המערער היתה מן השפה ולחוץ ואת הערכתו כי המסוכנות הנשקפת מן המערער להישנות העבירות הינה בינונית. בהינתן כל האמור לעיל, אני סבורה כי אין מקום להתערבותנו בעונש שגזר בית המשפט קמא על המערער, אשר אינו סוטה מרף הענישה הנוהג במקרים דומים (ראו: ע"פ 8603/15 פלוני נ' מדינת ישראל (3.8.2016); ע"פ 751/16 פלוני נ' מדינת ישראל (21.4.2016); ע"פ 4737/16)).

אשר על כן, הערעור נדחה.

ניתן היום, י"ט בשבט התשע"ז (15.2.2017).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט
